

ÅRSMELDING TANNHELSE ROGALAND FKF 2018

Årsmeldingen for 2018 lages elektronisk. Det er mulig å skrive ut en papirversjon. Vi er takknemlig for tilbakemeldinger vedrørende brukervennligheten på denne presentasjonsformen.

Ta vare på smilet

STYRET PR 31.12.2018

Styremedlemmer

Tore Nordtun, leder
Trude Marit Risnes, nestleder
Espen Enoksen
Christiane Howlid Dale (ansattes repr)
Marit Charlotte Angelvik (ansattes repr)

Varamedlemmer

Andreas Bjelland Eriksen
Gunn Sjurseike Dale
Åse Odland
Esther Boenheim (ansattes repr)
Wenche Dyngen Kvamen (ansattes repr)

INNHold 2018

1. Beretninger fra styret og fylkestannlegen
2. Innledning – Mål og oppgaver
3. Behandlingsomfang
4. Økonomi
5. Tannhelseutvikling
6. Kompetansesenter
7. HMS
8. Personell
9. Kompetanse- og kvalitetsutvikling
10. Folkehelsearbeid
11. Utfordringer
12. Tabellvedlegg

1. BERETNINGER FRA STYRET OG FYLKESTANNLEGEN

Beretning fra styret

Tannhelse Rogaland leverer resultater som tidligere. Det er levert i henhold til bestilling fra Fylkestinget, det er god kvalitet i alle ledd og en sunn økonomi i foretaket.

I januar 2018 var det offisiell åpning av nye Ålgård tannklinikk og tannklinikkene på Hundvåg og i Bjergsted ble samlokalisert i nyoppussede lokaler i Bjergsted på høsten. Dette vil gi større fagmiljø og bedre tannhelsetjenester til befolkningen.

Det er i 2018 blitt avholdt 10 styremøter hvor det er behandlet saker som omhandler bl.a. budsjett, regnskap, månedssrapporter, universell utforming, forskningsstrategi og HMS.

Styret vil takke alle ansatte som bidrar med å gi et godt tannhelsetilbud til Rogalands befolkning!

Tore Nordtun
styreleder

Beretning fra fylkestannlegen

Årsmeldingen for 2018 beskriver tjenestene Tannhelse Rogaland har levert, økonomi, tannhelseutvikling og den offentlige tannhelsetjenesten som arbeidsplass. Foretaket leverte tannhelsetjenester i tråd med bestillingen fra fylkestinget for 2018, med et regnskapsmessig overskudd.

Prioriterte pasienter

Antall pasienter i gruppe A (barn og unge) og gruppe D (ungdom på 19 og 20 år) som er under tilsyn på offentlige tannklinikker, har økt jevnt de siste årene i takt med befolkningsveksten. Tannhelse Rogaland har henholdsvis 98,7 % og 91,3 % av alle som tilhører disse gruppene under tilsyn.

I tillegg får stadig flere voksne pasienter tannhelsehjelp på offentlig tannklinikk, blant annet på kompetansesenteret i Stavanger som behandler pasienter henvist fra både offentlig og privat tannhelsetjeneste.

Tildeling av forskningsmidler

Det var med stor glede Tannhelse Rogaland i slutten av 2017, mottok meldingen om at prosjektet *Oral helse for innsatte i fengsel* ble tildelt kr. 500 000 i forskningsmidler fra Regionale forskningsfond. I 2018 er det mottatt ytterligere eksterne midler til forskning. Kompetansesenteret ble tildelt kr 825 000 i nettverksstøtte fra forskningsrådets HELSEVEL-program til prosjektet *GERONETT* og prosjektet *SmartJournal – oral helse i sykehjem* fikk tildelt kr. 500 000 kr fra Regionalt forskningsfond-Vestlandet. Dette er en bekreftelse på at forskningsprosjektene på Kompetansesenteret er viktige og godt gjennomarbeidet. En honnør til alle involverte for godt utført jobb så langt!

Nye tannklinikker

Etter å ha flyttet inn i nye Ålgård tannklinikk høsten 2017 ble det høytidelig offisiell åpning januar 2018 med ordførerne både fra Gjesdal og Bjerkreim samt styreleder til stede.

«Gamle» Bjergsted tannklinikk og «gamle» Rogaland spesialisttannklinikk har gjennomgått en omfattende fornying og høsten 2018 flyttet Hundvåg tannklinikk inn sammen med Bjergsted tannklinikk i nyombygde lokaler. På nyåret 2019 skal også Tannlegevakten i Stavanger samt Odontofobiteamene Stavanger flytte inn her.

I Ølen, Vindafjord, er det påbegynt bygging av ny tannklinikk med forventet innflytting i januar 2019.

Samarbeid med Tannhelsetjenesten i Hordaland om spesialisttjenester

Samarbeidsavtale med Tannhelsetjenesten i Hordaland om henvisning av pasienter som har behov for spesialisttjenester innen kirurgi og pedodonti til våre team i

Haugesund fortsetter. Tilbudet gjelder i første rekke pasienter fra Sunnhordland, med kommunene Bømlo, Etne, Fitjar Kvinnherad, Stord, Sveio og Tysnes.

Regjeringsoppnevnt utvalg

Regjeringen oppnevnte våren 2017 et offentlig utvalg (Blankholmutvalget), som skal se på prioriteringer i helse- og omsorgstjenesten, inkludert tannhelsetjenesten. Den eneste tannlegen i dette utvalget, er fylkestannlege Helene Haver fra Rogaland. Hun har hatt permisjon fra stillingen som fylkestannlege i denne perioden. I desember 2018 leverte utvalget sitt arbeid, NOU 2018:16 Det viktigste først.

<https://www.blankholmutvalget.no/news/nou-201816-det-viktigste-forst/>

Takk til ansatte i Tannhelse Rogaland for vel utført arbeid og stort engasjement også i 2018!

Steinar Løgith Aase
konstituert fylkestannlege

2. INNLEDNING – MÅL OG OPPGAVER

Tannhelse Rogaland FKF

Siden 1. januar 2004 har den offentlige tannhelsetjenesten i Rogaland vært organisert som et fylkeskommunalt foretak (FKF).

Tannhelse Rogaland ivaretar fylkeskommunens ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. Vi driver helsefremmende og forebyggende arbeid, og gir gratis tannbehandling til prioriterte grupper. Vår hovedoppgave og målsetning er å gi rett hjelp til rett tid, og sette befolkningen i stand til å bevare tenner for livet.

Tannhelse Rogaland er den tjenesten i fylkeskommunen, bortsett fra offentlig kommunikasjon, som har størst kontakt med befolkningen. I 2018 var 174 590 rogalandinger under tilsyn av Tannhelse Rogaland.

Tannhelse Rogaland har 36 tannklinikker som er delt inn i 6 tannhelsedistrikter. De ledes av hver sin overtannlege, og har til sammen over 300 tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer. Fylkestannlegen er daglig leder av foretaket, og har det overordnede ansvaret for den daglige driften. Tannhelse Rogaland driver tannlegevakt i Stavanger og Haugesund på lørdager, søndager og helligdager.

Mål og oppgaver

Lov om tannhelsetjenesten (1983) pålegger fylkeskommunen følgende oppgaver:

- Tannhelsetjenesten skal spre opplysning og øke interessen for hva den enkelte og samfunnet kan gjøre for å fremme tannhelsen
- Ansvar for at tannhelsetjenester, medregnet spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket
- Tannhelsetjenesten skal organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen
- Tannhelsetjenesten skal gi nødvendig forebygging og behandling til prioriterte grupper. Tilbudet skal være regelmessig og oppsøkende.

De regionale odontologiske kompetansesentrene skal bidra til generell kompetanseheving, forskning og fagutvikling, spesielt i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten.

Gratis tannbehandling til prioriterte grupper

Lov om tannhelsetjenesten bestemmer hvem som har rett på gratis tannbehandling. I tillegg har Fylkestinget i Rogaland vedtatt at andre grupper også skal ha gratis tannbehandling på offentlig tannklinikk.

Voksne betalende pasienter er også velkommen på de offentlige tannklinikkene, både for at arbeidsdagen skal være faglig stimulerende for tannhelsepersonellet, gi økt kompetanse og for å opprettholde nødvendige økonomiske rammer.

Lovpålagte grupper med rett på gratis tannbehandling på offentlig tannklinikk **Gruppe A**

Barn og unge fra 0-18 år.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk. Betaler selv for idrettsskinner og evt. egenandel ved behov for tannregulering.

Gruppe B

Psykisk utviklingshemmede over 18 år

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk.

Gruppe C1

Eldre, uføre og kronisk syke med opphold i somatiske/psykiatriske institusjoner som sykehjem, aldershjem, omsorgsbolig og sykehus.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk forutsatt at oppholdet vil vare utover 3 måneder. Kun akutt hjelp dersom oppholdet er kortere.

Rusmiddelavhengige som oppholder seg i behandlingsinstitusjoner etter lov om spesialisthelsetjenesten og omsorgsinstitusjoner etter sosialtjenesteloven.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk når oppholdet har vart 3 måneder. Akutt hjelp fra første dag.

Gruppe C2

Pasienter som mottar hjemmebaserte tjenester i åpen omsorg på grunnlag av vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven. Praktisk hjelp gir ikke rett til gratis tannbehandling.

Tilbud: Gratis nødvendig tannbehandling på offentlig tannklinikk når hjelpen gis minst 1 gang i uken og det er forventet at den varer utover 3 måneder. Hjelpen må ivareta et vesentlig pleiebehov for brukeren. Kun akutt hjelp dersom hjelpen er av kortere varighet.

Gruppe D

Unge som fyller 19 og 20 år i behandlingsåret.

Tilbud: Betaler 25 % av honoraret inkludert tannteknikerutgifter, unntatt for gitt behandling hvor trygderefusjon, helt eller delvis, vil dekke deler av kostnaden.

**Ikke-lovpålagte grupper med rett på gratis tannbehandling på offentlig klinikk
Gruppe E1**

Innsatte i fengsel

Tilbud: Innsatt med opphold lenger enn tre måneder skal tilbys tannhelseundersøkelse og behandling i tannklinikk i fengslet, eventuelt ved fremstilling utenfor fengslet. Både forebygging, nødvendig og/eller akutt tannbehandling dekkes av staten innenfor rammen av øremerkede tilskudd. Mer omfattende odontologisk rehabilitering skal imidlertid dekkes av innsattes egne midler, eventuelt med bidrag fra sosialtjenesten i vedkommende sin hjemkommune.

Gruppe E3

Personer med psykiske lidelser som får poliklinisk behandling i spesialisthelsetjenesten over en periode på minimum tre måneder.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk. Akutthjelp fra 1. dag.

Gruppe E4

Personer i pleie av pårørende. Pleiebehovet må attesteres av lege.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk når pleieperioden er forventet å vare utover 3 måneder. Akutthjelp fra 1. dag.

Rusmiddelavhengige

Rusmiddelavhengige som mottar kommunale tjenester etter sosialtjenesteloven § 4-2 a-d og § 4-3 på grunn av sitt rusmisbruk, i mer enn 3 måneder eller rusmiddelavhengige med LAR.

Tilbud: Fri behandling på offentlig tannklinikk, eller hos privatpraktiserende tannlege som Tannhelse Rogaland har avtale med. Akutthjelp fra 1. dag.

3. BEHANDLINGSOMFANG

Mål for tjenesteomfang er definert i årlig driftsplan og bestilling fra Fylkestinget.

Tabell som viser antall under tilsyn, og pasientinntekter de siste årene kan leses i tabellene.

[Tabell: behandlingsomfang](#)

[Tabell: detaljert behandlingsomfang](#)

Antall i de prioriterte gruppene som har fått et tilbud i 2018, er 691 lavere enn driftsplan og bestilling. I 2017 var tallet 386 lavere enn driftsplan. Dette følger av at måltallet er økt, normale variasjoner og økt fokus de siste årene på rydding i elektronisk pasientjournal samt gjennomgang av dokumentasjon på tilhørighet i gruppe C som kan ha gitt en reduksjon i noen prioriterte grupper. 691 er uansett en svært liten differanse av de 131 600 pasientene som er måltallet.

Tannhelsetilbud til rusmiddelavhengige ble opprettet i 2005/2006.

Rusmiddelavhengige som mottar kommunale tjenester eller er under LAR (legemiddelassistert rehabilitering) har rett til gratis tannbehandling enten på offentlig tannklinikk eller gjennom avtaler vi har med privatpraktiserende tannleger. Tilbudet er godt etablert og utgiftene har økt betydelig. Erfaringer med driften viser at for denne

pasientgruppen er det vanskelig å få til et like effektivt behandlingsopplegg som for andre prioriterte grupper, men antall under tilsyn i denne gruppen stiger.

Antall voksne betalende (gruppe F) undersøkt og behandlet var 28 621. Totalt brukte de offentlige tannklinikene 72,6 % av tiden på prioriterte grupper i 2018, og 27,4 % på betalende pasienter. Det er stor variasjon i tidsbruken mellom kommuner uten privat tannhelsetjeneste kontra byområder hvor tannlegedekningen er høyere.

Behandling i narkose og lystgass

Tannhelse Rogaland gir tilbud om behandling i narkose for prioriterte grupper i samarbeid med Haugesund sjukehus og Stavanger universitetssjukehus. I alt ble det gjennomført 394 tannbehandlinger i narkose. For 105 av pasientene var ventetiden under 3 måneder, og for 289 mer enn 3 måneder. Det gjøres i midlertidig individuelle vurderinger, slik at småbarn og de med størst behov tas inn raskere. Inkludert i dette er spesialisttannbehandling til 165 pasienter i narkose på kompetansesenteret og Haugesund tannklinikk.

I 2018 har Haugesund, Lura, Sauda og Varhaug tannklinikker gitt tilbud om lystgassanalgesi og mottatt henvisninger fra andre tannklinikker. Totalt 72 pasienter var innom disse teamene i løpet av året. Annen premedikasjon for engstelige pasienter som ikke mestrer behandlingssituasjonen benyttes også.

Odontofobiteamene

[Odontofobiteamene](#) skal gi et tilbud til de som trenger hjelp for å kunne mestre vanlig tannbehandling. Denne hjelpen er kostnadsfri. I Rogaland er det opprettet fire team, i Haugesund, Stavanger, Sandnes og Nærbø. Teamene skal på oppdrag av Helsedirektoratet gi et tilrettelagt tannbehandlingstilbud for personer som har blitt utsatt for tortur, overgrep eller som har odontofobi. Det er behandling av tannhelserelaterte angstlidelser som er hovedoppgaven og ikke selve tannbehandlingen, men i noen tilfeller vil enkle tannbehandlinger inngå som en del av tilvenningen. Oral rehabilitering av de pasientene som er ferdigbehandlet i TOO-teamene blir utført i egen organisasjon i Sørfylket, inkludert spesialistbehandling ved Kompetansesenteret der også narkosebehandling utføres. I Nordfylket er det inngått avtaler med tre privatpraktiserende tannleger om rehabilitering. Narkose blir utført ved Haugesund tannklinikk, der også nødvendige spesialisttjenester tilbys. Det er igangsatt forskningsprosjekter på TOO.

Tannlegevakt

Tannhelse Rogaland har hatt tannlegevakt ved Stavanger tannklinikk og Haugesund tannklinikk siden 2000 og 2003. I 2018 hadde de henholdsvis 1112 og 540 konsultasjoner. Samlet nettoutgifter for 2018 var på 1 468 974,77 kr mot 1 341 132,50 kr i 2017. Tannlegevaktene er åpne for akutt tannbehandling lørdager, søndager og helligdager.

4. ØKONOMI

Regnskapet for 2018 viser et netto mindreforbruk på 6 674 553,23 kr i forhold til budsjett.

Tabell: Nøkkeltall økonomi

Utgifter

Utgifter til fast lønn, vikarer/ekstrahjelp og overtidslønn inkludert sosiale utgifter, er innenfor budsjett. I prosjektene hvor det settes av midler på art 14900 reserverte bevilgninger er det et samlet mindreforbruk på 0,46 mill. kr.

Inntekter

Alle inntekter knyttet til pasientbehandling var 105,9 mill. kr, hvilket er 4,25 mill. mer enn budsjettet. Overføringer fra Staten var 8,2 mill. lavere enn opprinnelig budsjettet når man legger til 1,5 mill. kr. som Staten har dekket i renter/avdrag. Som følge av lavere refusjon fra Staten ble den planlagte aktiviteten på Kompetansesenteret redusert for å kunne dekkes av tilskuddet. Til sammen var syke- og fødselspengerefusjon 1,2 mill. lavere enn budsjettet.

Overskuddet på 11,0 mill. kr fra 2017 er avsatt i disposisjonsfond til

- utdanningsfond
- nye tannklinikker
- universell utforming
- forskningsfond
- IKT- og digitaliseringsfond

Investeringer og medisinteknisk utstyr og IKT

Fylkestinget vedtok Fylkesrådmannens tilrådning om å bruke ubrukte lånemidler til finansiering av årets investeringer i foretaket, og redusere årets låneopptak med kr 16,055 mill. i FT-sak 85/18 Revidert budsjett juni 2018. Årets investeringer er i sin helhet finansiert av ubrukte lånemidler. Det er brukt 2,5 mill. kr til medisinteknisk utstyr på tannklinikkene i 2018. I tillegg kommer kostnader til ombygginger og nye tannklinikker.

IKT

Fra 2012 har øremerkede midler til IKT for Tannhelse Rogaland vært skilt ut på eget ansvar/prosjekt. Det er i 2018 brukt 2,0 mill. til IKT-utstyr og -programvare på tannklinikkene.

5. TANNHELSEUTVIKLING

Tannhelse Rogaland FKF har hvert år rapportert tannhelseutvikling på indikatorårskullene 5-, 12- og 18-åringer.

Helsedirektoratet har publisert nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge 0 – 20 år, TannBarn. Retningslinjen er den første nasjonale faglige retningslinjen for tannhelsetjenester til barn og unge. Del 1 av denne retningslinjen ble publisert i september 2018. Den inneholder anbefalinger om tjenester innenfor forebygging, diagnostikk, behandling, organisering og samarbeid eller samhandling. Fra og med 2019 vil det bli endring på rapportering i THR til også å inkludere 3- og 15 åringer i tillegg til 5-, 12-, og 18 åringer jfr. TannBarn.

Retningslinjen anbefaler at tannlege eller tannpleier bør foreta statusundersøkelse (diagnostisk tann- og munnundersøkelse) av alle barn og unge på disse kullene.

Utenom disse aldrene bør statusundersøkelser foretas etter en risikovurdering. Sosial- og helsedirektoratet kommer i veilederen «Tenner for livet» (1999), med anbefalinger om individuelle innkallingsintervall, og lengden av disse. Det finnes en rekke faglige, økonomiske og etiske grunner for å følge anbefalingene, både i offentlig og privat tannhelsetjeneste. Undersøkelser har vist at det er faglig forsvarlig å forlenge innkallingsintervallene opp mot 24 måneder for individer med god tannhelse. For andre kan det være behov for oppfølging med kortere intervaller.

Det må også tas hensyn til at det kan være til dels store lokale variasjoner innen ett og samme tannhelsedistrikt.

Tabell: Kariesstatistikk 5-, 12- og 18-åringene

5-åringene

Vi ser av tallene for 2018 at tannhelsesituasjonen for 5-åringene i Rogaland har stabilisert seg på et høyt nivå. I 2018 var 84 % av de undersøkte 5-åringene uten hull i tennene (dmft =0). Dette er noe bedre enn landsgjennomsnittet.

Tabell: Kariesfrie 5-åringer

Andelen kariesfrie 5-åringer varierer fra 82,2 % til 88,4 % mellom distriktene. Innenfor distriktene kan man finne større variasjoner. Det kan være store individuelle forskjeller i tannhelse.

Signaler fra andre fylker forteller om en mulig nedgang i kariesfrie femåringer. Dette kan være bekymringsfullt. Det kan være ulike årsaker til en slik utvikling. Ett forhold er at denne aldersgruppen oftere enn tidligere har kontakt med sukkerholdige produkter. Det være seg i dagligvarebutikker, sosiale sammenhenger og til og med i barnehager. Et annet forhold kan være at barn av innvandrerfamilier har dårligere tannhelse enn norske barn.

Tannhelse Rogaland har satset mye på folkehelsearbeid i denne og yngre aldersgrupper over flere år, gjennom samarbeid med helsesøstre, tiltak på helsestasjoner og i barnehager. Se mer i avsnittet om folkehelsearbeid. Vi ser en svak forbedring fra tidligere år i Rogaland, men det er all grunn til å opprettholde satsingen.

12-åringene

Gjennomsnittlig antall tenner med karies og fyllinger (DMFT) for 12-åringene i Rogaland var 0,86 i 2018.

Tabell: DMFT for 12-åringer

Det er gledelig å observere at Tannhelse Rogaland kan rapportere den samme gode tannhelsen som for de siste tre årene.

Andelen 12-åringer helt uten sykdom i permanente tenner var for Rogaland 61 % i 2018. Dette er på samme nivå som for 2015, 2016 og 2017.

Landsgjennomsnitt 2018 var 59,9 % (DMFT = 0)

18-åringene

Gjennomsnittlig antall tenner med karies og fyllinger (DMFT) for 18-åringene i 2018 i Rogaland var 3,3. Det er vesentlig lavere enn de siste årene. I 2015 var dette gjennomsnittet 4,11. I 2011 var snittet på hele 5,1 tenner med karies og fyllinger. Når det gjelder individer helt uten sykdom i permanente tenner, var dette tallet i 2018 26%. Landsgjennomsnittet i 2018 var 25,6% (DMFT = 0).

Tabell: DMFT for 18-åringer**Sluttkommentar**

Tannhelseutviklingen de siste årene for Rogaland viser en stadig forbedring. Denne trenden videreføres i 2018. Mye taler for at THR sin satsning på folkehelse og forebyggende aktivitet har gitt, og gir, resultater. THR kommer til å fortsette med fokus på satsningsområdene, slik at årene framover forhåpentligvis vil fortsette å vise gode resultater.

6. REGIONALT ODONTOLOGISK KOMPETANSESENTER

Tannhelse Rogalands regionale odontologiske kompetansesenter ble etablert i 2008 og består av en spesialisttannklinikk og en forskningsavdeling med til sammen 30 ansatte.

Stortinget har helt siden 2003 bevilget midler til etablering og oppbygging av regionale odontologiske kompetansesentre. Formålet med sentrene er å:

- øke tilgjengeligheten til spesialisttannlegetjenester for befolkningen i regionen
- drive rådgivning overfor en samlet tannhelsetjeneste og befolkningen
- være en henvisningsinstans
- bidra til forskning og faglig utvikling i tannhelsetjenesten fra offentlig og privat sektor
- bidra til rekruttering og stabilisering av tannhelsepersonell i regionen
- drive etterutdanning av tannhelsepersonell
- i samarbeid med odontologiske læresteder tilby klinisk praksistrening for tannleger under spesialistutdanning

Forskningsavdelingen

Forskningsavdelingen ekspanderte betydelig i 2018. Per 31.12.2017 var det ansatt 8 personer i totalt 2,85 årsverk, mens det i 31.12.2018 var tilsatt 11 personer tilsatt i til sammen 6,5 årsverk. I løpet av året ble det tilsatt en innovasjonsrådgiver i en 60 % stilling, og en forskningskoordinator med phd-grad. Kompetansesenteret tilsatte også sine første doktorgradsstipendiater, en på et TOO-prosjekt og en på et prosjekt om oral helse på sykehjem. I tillegg til de to stipendiatene fikk vi tilknyttet ytterligere to studenter til avdelingen. En tannpleier ansatt i Tannhelse Rogaland som tar en mastergrad som etterutdanning, vil knytte oppgaven sin til forskningsavdelingen. I tillegg vil en spesialistkandidat gjøre spesialistoppgaven sin i samarbeid med forskningsavdelingen og Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest/Hordaland.

Forskningsavdelingen har også arbeidet tett med tannhelsepersonell i Tannhelse Rogaland i 2018. Vi har hatt flere tannpleiere med på vårt forskningsprosjekt om oral helse i fengsel, og i oktober samarbeidet vi med folkehelsekoordinatorene om en

spørreundersøkelse om syreskader for elever i videregående skoler. Sammen fikk vi samlet inn nesten 900 spørreskjema ved å stå på stand på skoler i hele fylket.

Gjennom prosjektene våre har vi opprettet nye samarbeidspartnere både regionalt og nasjonalt. Vi har omfattende samarbeide med Universitetet i Stavanger, og våre to nyansatte stipendiater vil tas opp på doktorgradsprogrammet der. Vi har også samarbeid med Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo, samt de fem andre kompetansesentrene. Vi har også regionale samarbeidspartnere, inkludert Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Stavanger kommune (USHT), senter for eldremedisin ved SUS (SESAM) og velferdsteknologi-klyngen for Norwegian Smart Care Cluster (NSCC).

Forskningsavdelingen fikk også større tildelinger i 2018, prosjektet SmartJournal for oral helse for eldre ble tildelt 500.000 kr. fra Regionalt forskningsfond-Vestlandet, og GERONETT, et forskningsnettverk på Eldres orale helse, ble tildelt 825.000 kr. fra Norges forskningsråd. I tillegg ble det opprettet et forskningsfond på 1,5 mill. kr gjennom Tannhelse Rogaland som skal disponeres de neste årene.

Det ble publisert to vitenskapelige artikler i 2018, en av disse i et internasjonalt tidsskrift.

Se: [forskningsprosjekter](#)

Se: [publiserte artikler](#)

Spesialisttannklinikken

Spesialisttannklinikken i Stavanger mottok i 2018 totalt 2149 henvisninger, hvorav ca. 360 var fra private tannleger. Henvisningene fordeler seg slik; kirurgi 622, endodonti (rotfylling) 390, protetikk (rehabilitering) 436, pedodonti (barnetannpleie) 440, kjeveortopedi (regulering) 62, radiologi (røntgen) 130 og periodonti (tannkjøttbehandling) 69.

Spesialistene i Haugesund har mottatt 2033 henvisninger; kirurgi 855 (74 av disse er mottatt fra Hordaland fylkeskommune), endodonti 548, protetikk 472 og pedodonti 158.

Totalt gir dette 4182 mottatte henvisninger til spesialistene i Tannhelse Rogaland.

I løpet av 27 dager ble det utført 92 tannbehandlinger i narkose ved Kompetansesenteret i 2018. Av disse var 16 TOO-pasienter, 3 betalende klientell og 73 prioritert klientell. I løpet av 2018 ble utført 73 narkosebehandlinger i Haugesund.

I 2018 ble en spesialist i endodonti ferdig med sin spesialistutdanning ved UiB. Han er nå på plass på Kompetansesenteret i Stavanger.

3 spesialistkandidater begynte på sin spesialistutdanning høsten 2018 ved UiO:

- 1 kandidat i periodonti, ferdig sommer 2021
- 2 kandidater i kjeveortopedi, ferdig sommer 2021

Alle sju tannlegespesialiteter er på plass på Kompetansesenteret i Stavanger, totalt 6,8 årsverk. Avdelingen ved Haugesund tannklinikk har nå fire tannlegespesialister, totalt 4 årsverk.

Det drives langsiktig rekruttering gjennom økonomisk støtte til spesialistkandidater mot bindingstid etter utdanning. Styret for Tannhelse Rogaland opprettet i 2012 et utdanningsfond som blant annet finansierer slik støtte.

Helsedirektoratet lager retningslinjer for en integrert samarbeidsmodell mellom universitet og kompetansesenter om spesialistutdanning.

Kompetanse- og fagutvikling

Det skjer en utstrakt **rådgivning og veiledning** gjennom spesialistenes daglige kontakt med den utøvende offentlige og private tannhelsetjenesten.

De fleste tannlegespesialistene har hatt tannleger og tannhelsesekretærer på **hospitering** i 2018. Hensikten er å dyktiggjøre hospitantene. Tannlegespesialistene har holdt **interne kurs** for personell i Tannhelse Rogaland og **eksterne kurs** både i Rogaland og utenfor fylket.

Eksperttjenesten som ble etablert i 2016, har i 2018 hatt 8 møter og behandlet 41 kompliserte pasientkasus som trenger tverrfaglig utredning og behandlingsplanlegging. Her er også private tannlegespesialister invitert til å delta.

Se: [Eksperttjenesten](#)

Det er arrangert seks kurs på Kompetansesenteret i 2018. Hele tannhelsetjenesten har vært invitert, både offentlig og privat.

Tema for seminarene har vært Sunn helse i kreftomsorg, TMD (kjeveleddsproblematikk), samarbeid politi og Statens barnehus, tannbehandling i narkose, metaller og keramer, og kjeveortopedi i fokus. Til sammen deltok 202 personer på seminarene.

Se: [Kurs på Kompetansesenteret](#)

En rekke interne møter og kurs i Tannhelse Rogaland arrangeres i Kompetansesenterets kurs- og møtelokaler, bl.a. distriktsmøter, styremøter, fagsamlinger for tannpleiere, tannhelsesekretærer, IA-samlinger, forskningsseminarer, samlinger for tillitsvalgte og verneombud og møter med eksterne samarbeidspartnere. I tillegg har spesialisttannklinikken kasuspresentasjoner ca. to ganger i måneden. Av eksterne kurs og møter i 2018 kan nevnes Årlig yrkeskonferanse tannhelsesekretær fagforbundet i oktober og Blankholmutvalget i april.

TMD (kjeveleddslidelser)

Kompetansesenteret etablerte i 2017 et tverrfaglig behandlingstilbud for TMD. Tilbudet er spesielt tiltenkt pasienter som har vedvarende symptomer, der det kan være behov for en mer omfattende utredning og behandling. Denne etableringen er et pilotprosjekt som det første i sitt slag utenfor universitetsmiljøet.

TMD-tilbudet skjer som et tverrfaglig samarbeid mellom tannlege (spesialist i oral protetikk), psykolog og fysioterapeut. Ved behov så finnes det mulighet for å konsultere oral kirurg og radiolog ved Kompetansesenteret. Det brukes en standardisert metodikk som også legger forholdene til rette for forskning.

I løpet av 2018 ble ca. 83 pasienter henvist til TMD-teamet. Flere av de ble henvist fra SUS eller private leger og ØNH spesialister.

Økonomi

Staten ved Helsedirektoratet har også i 2018 gitt tilskudd til kompetansesenteret. Fylkestinget ekstrabevilget 2 millioner kroner første gang i 2010, øremerket utvikling av kompetansesenteret. Samme beløp er videreført etterfølgende år. Dette har vært en god og nødvendig medfinansiering til utvikling av og rekruttering av spesialister til kompetansesenteret. I 2018 mottok Kompetansesenteret betydelig mindre tilskuddsmidler enn søkt om. Dette har gjort at Tannhelse Rogaland har måtte dekke en større andel av kostnadene innen eget budsjett.

7. HMS – HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Å forebygge sykefravær krever systematisk arbeid fra ledelsen. HMS og kvalitetsutvikling skal være en viktig del av det arbeidet som blir utført hver eneste dag på alle områder i Tannhelse Rogaland FKF. Det overordnede HMS-systemet for Rogaland fylkeskommune gjelder også for Tannhelse Rogaland, og våre mål for HMS-arbeidet er knyttet opp til overordnede og vedtatte mål i RKF.

Formålet med systematisk HMS arbeid er blant annet å fremme nærvær på arbeidsplassen, forebygge sykefravær, legge til rette for at ingen skader seg på jobb, og sikre kvalitet på tjenester som tilbys. Systematisk HMS-arbeid er et ledelsesansvar, men krever medvirkning og engasjement fra alle ansatte.

AMU

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) i Tannhelse Rogaland har hatt 4 møter og behandlet 24 saker i 2018.

Vernerunder

Årets vernerunde ble gjennomført av konstituert fylkestannlege, konstituert assisterende fylkestannlege, overtannleger og verneombud.

Det ble utformet handlingsplan for den enkelte klinikk etter vernerunden. Tema i 2018 var etikk og varsling av kritikkverdige forhold, brannvern, psykososialt arbeidsmiljø, sykefravær, QM+ og strålevern.

Teater

Tannhelse Rogaland har en kontaktperson for Rogaland Teater som har sendt ut tilbud om ulike teateroppsetninger.

AKAN/rus

Med rusmidler menes alkohol, narkotika og legemidler med berusende eller bedøvende virkning. Med tilknytning til arbeid menes bruk som direkte eller indirekte kan virke inn på utførelsen av arbeidet, ulike yrkesgruppers anseelse eller fylkeskommunens omdømme. Kontrollert bruk av alkohol er sosialt akseptert.

Samtidig er rusmiddelbruk forbundet med risiko, både i forhold til arbeid, helse, ulykker og til sosiale skadevirkninger. Alkoholbruk inngår imidlertid i enkelte situasjoner knyttet opp mot arbeidet, og Rogaland fylkeskommune ønsker å ha retningslinjer for dette. Retningslinjene sammen med «Reglement for forebygging av rus i arbeidet og behandling av saker om rusmisbruk» er tenkt som et konkret virkemiddel for å skape en bevisst rusmiddelkultur i organisasjonen. Retningslinjene gjelder for alle ansatte i Rogaland fylkeskommune. Det ble utarbeidet nye retningslinjer i Rogaland fylkeskommune i 2018.

I personalsaker som måtte angå rus er nærmeste leder og BHT ansvarlige for oppfølging og eventuelle reaksjoner.

Fruktkurv

Alle tannklinikker fikk fruktkurv i forbindelse med julen 2018.

Kunsttann

Foreningens formål er å spre informasjon om og skape interesse for god kunst ved bla å kjøpe inn billedkunst og kunsthåndverk. Det som kjøpes inn skal stilles ut eller henges opp ved egnede anledninger, for eksempel personellmøtet. Etter ett år, eller en periode, skal de innkjøpte gjenstandene loddas ut blant foreningens medlemmer. I 2018 ble gjenstandene loddet ut under personellmøtet.

Bedriftshelsetjenesten (BHT)

Tannhelse Rogaland har en fast kontaktperson hos Stamina Helse, og som også deltar i møtene i arbeidsmiljøutvalget. Det lages en handlingsplan for bistand gjennom året, og årsrapport med oppsummering av tjenester som er gitt i løpet av året. Stamina Helse har deltatt i systematisk HMS-arbeid, sykefraværsoppfølging, arbeidshelse, ergonomi, psykososialt arbeid, fysisk/kjemisk biologisk arbeidsmiljø og undervisning/kurs. Årsrapport fra Stamina Helse viser at de har blitt mest benyttet i sykefraværarbeid, samt til ergonomisk råd og veiledning.

Satsningsområder HMS i Tannhelse Rogaland 2018

IA handlingsplan. Gjeldende fra 1.1.2017 - 31.12.2019

- Videreutvikle organisasjonskulturen med fokus på nærvær, omsorg, integrering og kvalitet.
- Forebygge og redusere sykefraværet, styrke jobbnærværet og bedre arbeidsmiljøet. Hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.
- Sykefraværet i Tannhelse Rogaland skal ikke overstige 6 %. Gjennomsnittlig sykefravær var 6,18 % i 2018.

Tabell: Sykefravær

I IA-avtalen er det et mål at det skal etableres rutiner for to årlige møter mellom ledelse, tillitsvalgte og verneombud med IA-arbeid som tema. I 2018 ble det kun avholdt ett IA-møte. Tema var HMS-oppfriskningskurs med Stamina helse. Høstens IA-møte ble besluttet utsatt til våren 2019. Verneombudene hadde egen heldagssamling høsten 2018.

Tannhelse Rogaland har et avvikssystem QM+ hvor avvik registreres og jobbes kontinuerlig med for å hindre gjentakelse.

Oppfølging av risiko- og sårbarhetsanalyse

I 2018 ble det i samarbeid med ProActima laget beredskapsplan for uønskede hendelser for Tannhelse Rogaland. Beredskapsgruppe ble etablert og det ble avholdt øvelser i beredskapsgruppen.

Gjennomført oppfølging av 10-faktor medarbeiderundersøkelse

Vinter/vår 2017 ble det gjennomført medarbeiderundersøkelse i Tannhelse Rogaland. Undersøkelsen som ble valgt var 10-faktor fra Kommuneforlaget. 10-FAKTOR er en forskningsbasert, fokusert og avgrenset medarbeiderundersøkelse som er konsentrert rundt mestring, motivasjon og ledelse. I oppfølgingsarbeidet etter undersøkelsen ble det hentet inn hjelp fra KS konsulent til gjennomgang av resultater og målrettet utviklingsarbeid. Noen distrikter har fortsatt med utviklingsarbeidet gjennom 2018.

Annet**Informasjonssikkerhet**

Oktober er nasjonal sikkerhetsmåned. I år som tidligere år satte Rogaland fylkeskommune og Tannhelse Rogaland fokus på informasjonssikkerhet. I løpet av 1 mnd. mottok alle ansatte åtte e-poster med gode tips, råd og regler vi har for å beskytte både oss selv og de vi jobber med.

Tannhelse Rogaland har årlig gjennomgang av interne rutiner for å ivareta informasjonssikkerhet på klinikknivå og på fylkestannlegekontoret jfr. normen for informasjonssikkerhet i helsesektoren. Denne gjennomgangen ble også gjort i 2018.

Bedriftsidrettslaget

Hensikten med idrettslaget er å skape en arena der ansatte fra ulike klinikker og distrikt kan møtes, og forhåpentligvis gi en sosial og helsemessig gevinst. Alle ansatte, vikarer og pensjonister er velkomne til å delta på aktivitetene. Eksempel på aktiviteter: Yoga, svømming, sykkel, orientering, tantrimmen, sykle til jobben aksjon og Rosa sløye-løp.

8. PERSONELL

Sammensetning – likestilling

Tannhelse Rogaland har 304 ansatte fordelt på 28 nasjonaliteter. 118 tannleger, 39 tannpleiere, 134 tannhelsesekretærer, klinikkassistenter og resepsjonister, 7 ledere med personalansvar, 22 konsulenter, rådgivere, saksbehandler og forskningsansatte, 2 serviceteknikere, 3 psykologer, og 13 renholdere. Noen er i foreldrepermisjon.

I løpet av 2018 har 18 personer tatt ut foreldrepermisjon/fedrekvote (8 tannleger, 3 tannpleiere, 6 tannhelsesekretærer og 1 forskningsansatt). 2 personer har hatt ulønnet foreldrepermisjon i etterkant av den lønnede foreldrepermisjonen (1 tannlege og 1 tannhelsesekretær).

Likestilling er noe en bestreber seg på å ha fokus på i personalpolitikken generelt, selv om dette er en utfordring ettersom få menn søker utdanning som tannhelsesekretærer eller tannpleiere. I de senere årene har det også blitt færre menn som søker seg til tannlegestudiet. Hele 78 % av de som ble tilbudt plass ved odontologistudier i Norge høsten 2014, var kvinner.

I Tannhelse Rogaland er 92 av 118 tannleger kvinner. I ledergruppen er 4 av 7 kvinner.

Tabell: Oversikt ansatte 2018

Medarbeidersamtaler

Det er et mål at det skal gjennomføres årlige medarbeidersamtaler i Tannhelse Rogaland. To tannhelsedistrikt har utsatt de fleste samtalene til 2019 pga. omorganisering. Alle som har ytret ønske om medarbeidersamtale har fått tilbud om det. Oppsummering av gjennomførte medarbeidersamtaler 2018 viser at det er høy trivsel blant de ansatte.

Forholdet til ledelsen er viktig. De ansatte ønsker at det skal være en viss nærhet til nærmeste leder, og at lederen skal være lydhør og følge opp de ansatte på en positiv måte. Det gledelige er at de aller fleste opplever forholdet til nærmeste leder som godt.

Rekruttering og stabilisering

Rekrutteringen til ledige til tannlegestillinger går langt lettere nå enn tidligere år. Det merkes på søkerlistene at mange norske ungdommer tar sin utdanning i utlandet. Ledige stillinger annonseres i fagtidsskrifter og på www.tannhels erogaland.no.

Tannhelse Rogaland konkurrerer om personell med private tannlegepraksiser og andre fylkeskommuner. Lønnsmessig er det ikke mulig å konkurrere med privat praksis. I tillegg kan det være spesielle utfordringer knyttet til det å arbeide på mindre klinikker hvor man ikke drar nytte av et større faglig miljø.

Tannhelse Rogaland har i løpet av 2018 hatt 10 tannlegestudenter, 4 tannpleierstudenter og 16 tannhelsesekretærelever utplassert på tannklinikkene i såkalte praksisuker under studiet. Studentene og elevene skal få innblikk i, og forståelse for, det daglige arbeidet ved tannklinikkene samt studere den offentlige tannhelsetjenesten. I tillegg hadde 18 tannlege- og tannpleierstudenter sommerjobb i Tannhelse Rogaland. Dette er gode rekrutteringstiltak, og samtidig faglig stimulerende for veilederne.

Tabell: Turnover

Seniorkurs

Rogaland fylkeskommune arrangerer hvert år et pensjonsforberedende kurs for ansatte over 60 år samt egne samtaler med rådgivere fra KLP.

Bonus og overtidspørkis

Bonus for arbeidsåret 2018 ga gode resultater for de ansatte. Distriktenes kursbudsjetter får tilført kursmidler fra bonuspotten. Avtale om overtidspørkis gir ansatte mulighet til å bruke tannklinikkene etter ordinær arbeidstid, og fungerer også som en stabiliseringstiltak. Overtidspørkis skal ikke gå utover inntjeningen og driften på dagtid.

Etikk

Rogaland fylkeskommune vedtok i 2017 nye retningslinjer for etikk og varsling av kritikkverdige forhold. Disse retningslinjene gjelder også for Tannhelse Rogaland. For å sikre en høy etisk standard i virksomheten gjennomføres internkontroll etter vedtatte retningslinjer. Ulike temaer på distriktsmøter og på kvalitetssirkler på klinikkene bidrar også til kunnskap om og bevisstgjøring rundt etiske utfordringer i hverdagen. Fylkestannlegen sitter i etikkutvalget i Rogaland fylkeskommune.

9. KOMPETANSE- OG KVALITETSUTVIKLING

Tannhelse Rogaland har en plan for kompetanse- og kvalitetsutvikling, dette er i samsvar medplikten som autorisert helsepersonell har til å holde seg faglig oppdatert.

Tabell: tid brukt på kurs

Ifølge planen tilbys alle ansatte 36 timer med kurs og kompetanseutvikling pr. år. Kompetanseutviklingen skjer hovedsakelig på distriktsmøtene, personellmøtet og lokale og sentrale kurs. For hvert distrikt lages det en årlig opplæringsplan. Tannhelse Rogaland har et introduksjonsprogram for nyansatte som inkluderer et introduksjonsmøte hvor det gis en innføring i Tannhelse Rogalands oppgaver og målsetninger. I tillegg er det etablert en ordning hvor alle nyansatte får en fadder de første seks månedene. Hensikten med dette er å gi den nyansatte en trygghet på klinikken, og at den nyansatte vet at det er en person som har særskilt ansvar for en, men overtannlegen har det faglige ansvaret.

Det er avholdt 11 ledermøter i 2018. Der tas opp aktuelle saker med henhold til drift, produksjon, opplæring og budsjett. Resymè fra møtene inneholder mye nyttig informasjon til tannklinikken og ligger i Kvalitetshåndboken.

Tildeling av stipend

Stipend kan tildeles alle som har fast ansettelse i Tannhelse Rogaland i minst 5 år. Stipend skal gå til velferdstiltak med faglig innhold. Under begrepet faglige velferdstiltak kommer:

- Fagmøter/konferanser/kongresser
- Studiebesøk ved universitet/tannklinikker
- Kurs av kort varighet

I 2018 delte AMU ut 11 stipender på 15.000 kr til hver.

Utdanningsfond

Det er satt av 4 mill til videreføring av utdanningsfond til ansatte under spesialistutdanning/videreutdanning fra overskuddet i 2017 til bruk i perioden 2018-2024.

1 tannlege fra Nord Rogaland tar Executive Master of Management ved BI i Bergen
1 tannpleier tar master i tannpleie og helsefremmende arbeid ved høgskolen i Sørøst Norge.

1 tannlege har gjennomført spesialistutdanning i endodonti ved UiB, ble ferdig juni 2018.

Etterutdanning

Nasjonal sikkerhetsmåned

Rogaland fylkeskommune, inkludert Tannhelse Rogaland var i oktober med på nasjonal sikkerhetsmåned 2018. I år ble måneden markert med en serie videosnutter. Filmene inneholder fakta og råd til ettertanke for å øke vår kompetanse om informasjonssikkerhet.

Fagseminar på Kompetansesenteret

På Tannhelse Rogalands kompetansesenter i Stavanger har det også dette året blitt arrangert faglige seminarer med varierende tema. Tannhelsepersonell fra både privat og offentlig tannhelsetjeneste inviteres til å delta. Kursene gir tellende timer i NTFs etterutdanningssystem.

Kvalitetssirkler

Det blir avholdt regelmessige og obligatoriske kvalitetssirkler på tannklinikkene.

TANK

Tannlegeforeningens nettbaserte kurs, Tank, er et kurstilbud som i sin helhet skal gjennomføres på nettet. TANK er gratis tilgjengelig for medlemmene.

Hospitering

Det er mulighet for hospitering hos team med spesial-/spesialistkompetanse på Kompetansesenteret. Flere team har i 2018 benyttet seg av dette tilbudet. Teamene får da en øket kompetanse innen eksempelvis kirurgi som brukes til å styrke tilbudet i distriktene.

Nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge 0-20 år.

Tannhelsetjenesten skal sørge for at anbefalingene i retningslinjen iverksettes. Det må kartlegges hvilke endringer som bør gjøres i forhold til dagens praksis. Tannhelse Rogaland har nedsatt en arbeidsgruppe som jobber med å utarbeide implementeringstiltak.

10. FOLKEHELSEARBEID – AKTIVITETER I 2018

Tannhelse Rogaland arbeider for et kunnskapsbasert folkehelsearbeid og vårt mål er å sette befolkningen i stand til å bevare tenner for livet. For å oppnå dette samarbeider vi med ulike aktører innenfor helse- og omsorgstjenester, folkehelserådgivere i kommuner, planleggere, skoler og frivillige organisasjoner.

Tabell: Tid brukt til folkehelsearbeid

Tabell: Antall bekymringsmeldinger til barnevernet

Tiltak mot prioriterte grupper

Folkehelsearbeid dreier seg om forebygging, og det oppnår vi best når vi evner å sette i verk tiltak på et tidlig stadium. Jo tidligere gode vaner innarbeides, jo større sjanse er det for at disse implementeres og bidrar til å sikre den enkelte gode vaner

resten av livet. Tiltak som ivaretar aspektet med tidlig intervensjon er derfor gitt høy prioritet.

Helsestasjoner

Tannhelse Rogaland har systematisk samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det inngås årlig samarbeidsavtale hvor rammene for samarbeidet trekkes opp. Samarbeidsavtalen inneholder plan for opplæring, veiledning og faglig støtte. Samarbeidet er forankret i Nasjonal faglig retningslinje for tannhelsetjenester til barn og unge 0 – 20 år.

Barneskoler

Det har blitt gjennomført undervisning for barn i 1. til 3. klasse i noen distrikter. Her har det vært fokusert på 6-års jekslene, matpakke, tannpuss 2 ganger daglig og vann som tørstedrikk. Målet er å skape gode holdninger og kunnskaper om helse og tannhelse. For 12 åringene har vi utarbeidet folkehelseiltaket «Evig smil», «Evig smil» undervises av tannhelsepersonell på de fleste barneskoler i Rogaland.

12-årsdager – et besøk på tannklinikken

Sør-Jæren tannhelsedistrikt har utviklet og tatt i bruk et folkehelseiltak rettet mot 12 åringene. Kort om 12-årsdagen: Tannklinikken stenges for ordinær drift og åpnes for å ta imot 12 åringene (6. klasse) klassevis. Elevene er innom tre ulike stasjoner; en stasjon for individuell tannhelseundersøkelse, en stasjon hvor det undervises i tannhelse og riktig kosthold, samt en stasjon med praktisk veiledning i tannpuss. Tiltaket er evaluert. Positive tilbakemeldinger fra lærere, elever og ansatte i Tannhelse Rogaland FKF, gjør at tiltaket videreføres.

HEART-YOUTH

HEART er et kunnskapsbasert folkehelseprogram sentrert om temaene Helse, Ernæring, Aktivitet, Rusforebygging og Tannhelse. Hovedformålet med HEART er å gi elevene mer kunnskap om folkehelse, slik at de selv kan ta gode valg for livsstil og helse. Et annet mål er å sette eleven i stand til å se folkehelseutfordringer i et livsstils perspektiv. Programmet er i tråd med nasjonale føringer og tar utgangspunkt i Kunnskapsløftets generelle og faglige del. I 2018 har vi jobbet videre med implementeringen av HEART. HEART har blitt presentert for lærerne på flere ungdomsskoler i Nord-Rogaland og på Sør-Jæren. Lærerne og elevene har i etterkant svart på en evaluering. Svarene fra evalueringsskjemaene skal nå brukes i det videre arbeidet med å oppdatere HEART.

Asylsøkere og innvandrere

Befolkningen i Rogaland består av en voksende andel asylsøkere og innvandrere, ikke minst gjelder dette de tettest befolkede områdene og steder med asylmottak. I disse områdene er det gitt høy prioritet til tiltak rettet mot både foreldre og barn. Møte med en ny kultur og et annet kosthold bidrar til at disse er svært utsatt for karies. Av tiltak som er satt i verk kan nevnes; undervisning ved Sandnes læringssenter og Johannes læringssenter, språkstasjonen på Bryne, i Sokndal og i Haugesund og Karmøy, introprogram i Eigersund kommune, livsstilkurs for innvandrerkvinner på voksenopplæring i Sola kommune, i barselgrupper for kvinner som ikke snakker norsk ved sentrum helsestasjon Stavanger, helsekurs for minoritetskvinner arrangert av Frisklivssentralen i Stavanger, samt undervisning i åpen barnehage i Haugesund for minoritetsspråklige.

Ulike undervisningsoppdrag

Gjennom undervisning av elever, studenter og ansatte i ulike typer institusjoner, oppnår en at kunnskapen ikke bare når disse, men at de bruker kunnskapen videre til å hjelpe andre. Undervisning på skoler og i institusjoner har derfor vært en viktig del av tannpleiernes folkehelsearbeid.

Undervisning ved videregående skole, helsefagarbeidere

Ved mange av de videregående skolene i Rogaland blir det gjennomført undervisning for elever som skal bli helsefagarbeidere. Dette er viktig siden de fleste av disse elevene skal jobbe med eldre og syke etter endt utdanning.

Undervisning ved høyskole

Tannpleiere underviser i tannhelse for sykepleierstudenter ved høyskolen i Haugesund og Stavanger, og ved Diakonhjemmets høyskole (vernepleier) i Sandnes. Undervisningen på høyskolen Stord/Haugesund (HSH) er for både sykepleierstudenter og for lærlinger, og til de som tar videreutdanning innen eldre helse og samfunn (master).

Undervisning i institusjoner

Pleiepersonell på sykehjem og i boliger for psykisk utviklingshemmede får opplæring i munnpleie av tannpleiere.

Undervisning av brukere av institusjoner

Tannpleiere møter ofte ulike brukergrupper i institusjon og andre grupper og gir dem undervisning i tannstell. Eksempler på dette er psykisk syke, unge psykiatrispasienter, reumatismepasienter, rusmiddelavhengige, seniorer og barselgrupper.

Rus

Funkishuset og MO-senteret

Tannpleier informerer om tannhelse og gir tips og råd slik at den enkelte kan ivareta sin tannhelse til tross for en vanskelig hverdag. Det deles ut tannbørster, tannkrem og Xerodent-tabletter med fluor. Dette er et populært tiltak.

Fengsel

Stavanger fengsel arrangerer en torsdag i måneden «Servicetorg» med deltakere fra ulike organisasjoner og institusjoner. Tannhelse Rogaland har deltatt våren 2018 med egen stand betjent av tannpleier. De innsatte kan stille spørsmål angående rettigheter til tannbehandling og få råd om egen tannhelse.

Stopptober

Tannhelse Rogaland markerte tobakksprogrammet STOPPTOBER ved 13 videregående skoler i Rogaland oktober/november.

Stopptober ble lansert av Helsedirektoratet og er en masseoppfordring om å slutte med røyk og snus.

I Tannhelse Rogaland benyttet vi anledningen til å ha en kampanje ved de videregående skolene. Vi hadde stand på skolene i storefri, sammen med helsesykepleier fra Frisklivssentralen. Foruten søkelys på røyk og snus, hadde forskningsavdelingen ved Kompetansesenteret utviklet et spørreskjema som ble besvart av elevene. Tematikken her var tannhelse og inntak av ulike syreholdige drikker. Helsesykepleier fra Frisklivssentralen snakket om tobakkslutt og tannpleier

om syreskader. Der hvor helsesykepleier ikke hadde anledning til å møte la tannpleier hovedvekt på tobakkslutt. Tannpleiere opplevde kampanjen som positiv, det ble god svarprosent på spørreundersøkelsen.

Kantinenettverk

Tannpleier/folkehelsekoordinator er møteleder og samarbeider med folkehelserådgiver i Rogaland fylkeskommune om å planlegge fagdag for kantineansatte og rektorer ved videregående skoler i Rogaland. I 2018 ble fagdagen arrangert på Haugaland videregående skole. Tema blir valgt etter innspill fra deltakerne.

Annet

Fylkestinget vedtok i desember 2018 at det skal bevilges 4 millioner kroner til gratis frokost til elevene ved videregående skoler i Rogaland. Ordningen skal evalueres etter to år.

Tannhelsetjenesten hadde stand under Gla'dag også i 2018.

Gla'dag på Karmøy, er en dag i friluft hvor mestring, glede og laging av god og sunn mat står i fokus. En utedag for brukerne av de kommuneomfattende tjenestene for utviklingshemmede. Tannhelsetjenesten informerer om tenner og gir gode råd om tannstell. Dette er et populært tiltak for brukere og ansatte.

11. UTFORDRINGER OG TILTAK I 2019

Utfordringer i 2019

Tannhelsetjenesten i Rogaland vil også i 2019 stå overfor en rekke utfordringer.

- Beholde og rekruttere tannhelsepersonell
- Kompetanse- og kvalitetsutvikling
- Styrke folkehelsearbeidet
- Kvalitetssikre tilbudet til prioriterte grupper
- Videreutvikle kompetansesenteret
- Fortsette arbeidet med universell utforming av tannklinikkene og nettsidene
- Fortsatt jobbe for et godt nærværmiljø, arbeidsmiljø og god kommunikasjon.

I tråd med rundskrivet «Nasjonale mål og prioriteringer på helse- og omsorgsområdet 2014» fra Helsedirektoratet, prioriteres også disse områdene:

- Samarbeid med privat tannhelsetjeneste for å løse offentlige oppgaver
- Gode rutiner for bekymringsmeldinger til barnevernet
- Bidra til rekruttering av kandidater til spesialistutdanning
- Utarbeide samarbeidsavtaler med den kommunale helse- og omsorgstjenesten for å bidra til at tannhelsetjenestelovens prioriterte grupper får tilgang til tannhelsetjenester og hjelp til nødvendig daglig munnstell